

BESLUT OCH SKÖTSELPLAN FÖR

Gynge
Naturvårdsområde

MÖRBYLÅNGA KOMMUN, KALMAR LÄN

NATURVÅRDSFÖRVALTARE: LÄNSSTYRELSEN

Enligt sändlista

Bildande av Gyng naturvårdsområde i Mörbylånga kommun.

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 19 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1991:641) Gyng alvar som naturvårdsområde. Länsstyrelsens beslut 1966-08-10 om landskapsbildsskydd enligt 19 § naturvårdslagen, äldre lydelsen, upphör att gälla då det nu fattade beslutet vinner laga kraft.

Uppgifter om naturvårdsområdet

Namn: Gyng naturvårdsområde

Kommun: Mörbylånga

Socken: Resmo

Areal: 921,6 ha

Läge: Naturvårdsområdet ligger mellan Resmo och Möckelmossen, på båda sidorna om vägen mellan Resmo och Stenåsa.

Kartblad: Ekonomiska kartbladen 4G 3h, 4G 3i

Gräns: sträckad linje på beslutskartan.

Fastigheter: Gyng 1:2, 1.3, 2:2, 2:3, 3:3, 4:3, 5:2, 5:3, 7:1, S.

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen i samråd med markägare.

Mål

Målen för naturvårdsområdet är

- att bevara mångfalden av miljöer med växt- och djurarter som är speciella för alvarmarkerna.
- att bevara och återskapa ett öppet alvarlandskap präglat av beteshävd och stenmurar.

Detta sker kortsiktigt genom att beteshävd med nöt och hästar inom norra delen av Gyng alvar återupptas, att ett naturvårdsanpassat bete med får fortsätter inom den södra delen av Gyng alvar och att de igenväxande torr- och fuktängarna restaureras samt att stenmurarna återställs. Långsiktigt ska sambete med flera djurslag ske, spridningen av vedartade växter hållas efter samt stenmurarna årligen läggas upp.

1997-04-25

231-2994-96

Området ska fungera som referensområde med kontinuerlig uppföljning av buskskiktets utbredning och djurhållningens påverkan på växt- och djurliv, liksom på grus- och hållmarker samt karst.

Allmänhetens möjlighet att besöka området ska underlättas. Det får inte medföra störningar för flora, fauna, geovetenskapliga former eller bruket av markerna.

Kulturhistorisk beskrivning

Djurgårdsinrättningen på Öland upphävdes 1801 och i samband därmed skiftades utmarkerna. De flesta stenmurar vi ser idag är lagda under sent 1800-tal och tidigt 1900-tal, ingen mur är äldre än 1819 då utmarksdelningen fastställdes.

Djurgårdsinrättningens inskränkningar berörde inte betesgången i utmarkerna.

Gynge byalag hade gemensam betesgång med byalagen i Ebbelunda, Lilla Brunneby och Stora Brunneby. Betesdjuren på alvaret är och har varit ungnöt, hästar och får. Det är endast fåren som har vaktats av en av byn anställd fåraherde. Enligt jordbruksräkningen 1927, som redovisar djurantal på sockennivå, kan vi dra slutsatsen att det i Gynge by detta år fanns ca 24 hästar (> 3 år), 6 unghästar och föl, 43 kor, 27 ungnöt och kalvar. I hela Resmo socken fanns det 5 stycken får med lamm. Antalet är anmärkningsvärt lågt då det samma år i grannsocknen Vickleby fanns 103 stycken får med lamm.

Häradsvägen mellan Resmo och Stenåsa började anläggas på 1780-talet.

Vid börjerådsstugan 1939 beslöt bystämman att hägna alvaret på ömse sidor om landsvägen med början med den norra sträckningen. Man beslöt att hägnet skulle bestå av stenmur till en meters höjd. Den norra mursträckningen blev färdig 1940, året därpå satte man upp elhägn utmed södra kanten av vägen. Bystämman beslöt 1946 att den södra muren skulle vara lagd inom två år och en kort mursträckning mellan Resmo och Rosenlunds horva vittnar om att arbetet påbörjades men muren aldrig blev färdig. Över landsvägen hade man, innan alvaret var hägnat, grind med grindvakt under betestiden som varade mellan 1 juni och 1 oktober.

Alvarområdet söder om Resmo-Stenåsavägen tillhör idag de öppnaste delarna av Stora alvaret. Det är präglad av ett mycket intensivt färbete under 1960-70-talen, vilket därefter ersatts av mindre intensivt färbete. Området domineras av tunna jordar. Två större torrängsområden finns, "Rosenlunds horva" en tidigare åker som återgått till torräng, samt en yta där små fällor fanns och utfodring skedde under den kraftiga färbetesperioden.

Gynge alvar norr om Resmo-Stenåsavägen är den större av de två betesfällorna. Det har varit obetat de senaste 15 åren men hade dessförinnan en lång kontinuitet av nötbete, som mot slutet var tämligen extensivt. Igenväxningen är relativt sparsam eftersom de tunna jordarna dominerar, men stora enbuskbestånd och en hel del trädgångar förekommer.

1997-04-25

231-2994-96

Beskrivning av området natur

Gynges alvar är mycket stort och här finns alla huvudtyperna av Stora Alvarets växtmiljöer, d.v.s. alvartorräng, fårsvingelhed inkl. solvändelavhed, alvarfuktäng, våtar, spricksträngalvar, grusalvar och hållmarker inkl. små karstområden, samt buskmarker med ölandstok och en.

Gynge norra alvar är topografiskt mycket variabelt, vilket ger en rik vegetationsmosaik i stor och liten skala. Genom området löper flera höjdryggar med djupare jordar och torrängsvegetation. I nordvästra hörnet finns en stor torräng delvis övervuxen av en och björk. Här finns intressanta depositioner av stora block, vilket givit området namnet "Tjockstenarna". I nordväst finns en större fuktäng men de största våta arealerna ligger i öster, gränsande mot Möckelmossen. Här finner man även täta snår med tok.

Inom Gynge alvar finns en stor del av de växtgeografiskt intressanta kärlväxter som har utpostförekomster på alvaret. Här finns arktiskt/alpina arter, sydväst-, syd- och sydösteuropeiska arter, kontinentala/Sibiriska arter samt flera endemiska arter. Bland rödlistade arter i Sverige finns bl.a. följande honungsblomster, småtörel, timjansnyltrot, strimklöver, alvarstånds, alvarmalört och flocksvalting. Speciellt individuella förekomster uppvisar liten sandlilja, fjällnejlika, ullsmörbloma, såpört och bergsskrabba inom Gynge norra alvar. Här finns även stora växtlokaler av S:t Pers nycklar och Adam och Eva. Gynge alvars norra del är känt för sin stora artdiversitet avseende både mikro- och makrolavar. Även moss- och svampfloran i området är intressant.

Möckelmossen är Stora alvarets största sjö med stora ornitologiska värden. Det är bl.a. en välbesökt lokal för flyttande tranor under september - oktober. Invid Möckelmossen är insektslivet, särskilt fjärilsfaunan, väldokumenterat och mycket intressant. Bl.a. förekommer två endema småfjärilar, toksäckmal och alvarmalört-ögonlappmal.

Områdets betydelse och behov av skydd och vård

Stora alvaret har ett stort allmänekologiskt, landskapshistoriskt och geologiskt värde. På Gynge alvar förekommer en mångfald av representativa alvarmiljöer. Inom området förekommer en rad sällsynta och hotade arter.

Genom sitt läge vid utmed vägen Resmo - Stenåsa har området en stor betydelse för allmänhetens möjlighet att uppleva ett vidsträckt, artrikt och mångformigt alvar. Möckelmossens informationsplats och läget utmed den mest trafikerade vägen över Stora alvaret gör Gynge alvar mycket välbesökt.

Områdets norra del har sedan 1960-talet använts som ett mycket viktigt referensområde inom alvarforskningen.

1997-04-25

231-2994-96

Inom Gyngelalvar behövs särskilda åtgärder för att bevara och vårda naturmiljön. Området bör förklaras som naturvårdsområde dels för att underlätta och garantera fortsatt skötsel, där betesdrift är ett nödvändigt moment och dels för att styra och informera allmänhet och turister.

Ärendets beredning

Gyngelalvar ingår i de områden på Stora alvaret som av länsstyrelsen 1994 pekade ut som "kärnområden", med mycket höga kända naturvärden. Diskussioner om säkerställande av området har förts under lång tid mellan bl.a företrädare för Länsstyrelsen, markägarna, djurhållare, Naturvårdsverket och Ekologiska forskningsstationen.

Föreskrifter

För området gäller de föreskrifter enligt 8-10 § naturvårdslagen och 9 § naturvårdsförordningen som anges nedan.

Områdets nordvästra del ligger inom skyddsområde för den kommunala vattentäkten i Resmo, se kartbilaga. Skyddsföreskrifterna för vattentäkten redovisas i bilaga 3.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom naturvårdsområdet.

Det är förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd;

1. uppföra byggnad eller anläggning.
2. ändra befintlig byggnad eller anläggning för annat än jordbrukets behov.
3. uppföra stängsel eller annan hägnad annat än för jordbrukets behov.
4. bedriva täkt av något slag.
5. borra och spränga för annat ändamål än fäste av stängselstolpar.
6. gräva, schakta, fylla ut eller tippa.
7. dika eller dikesrensa, dämna, invalla eller avleda vatten.
8. anlägga väg, parkeringsplats, led eller spång.
9. anordna upplag annat än tillfälligt för jordbrukets behov.
10. anlägga luft- eller markledning.

1997-04-25

231-2994-96

11. anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar.
12. uppföra vindkraftverk, mast, antenn eller liknande anordning
13. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförbar anordning.
14. upplåta markområdet för tävlings- eller övningsändamål.
15. ta bort eller skada stengärdesgård eller odlingsröse.
16. plöja, harva eller fräsa.
17. tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel.
18. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
19. plantera eller så träd, buskar eller andra växter.
20. plantera in för trakten främmande växt- eller djurart.
21. riva ner eller på annat sett förstöra risbon, från exempelvis kråkfåglar.
22. framföra motordrivet fordon annat än för jordbruksändamål.

Tillstånd enligt punkt A1 för byggnad eller anläggning som är väsentlig för djurhållningen inom området bör inte vägras om placering kan ske utan väsentlig skada på bevarandevärdena och om det inte finns någon godtagbar alternativ placering utanför området.

Tillstånd för åtgärder avseende grundvattenskydd och grundvattenuttag inom vattenskyddsområdet, bör inte vägras kommunen om det sker på sådant sätt att bevarandevärdena inte väsentligt skadas.

Föreskrifterna under A6 ska inte utgöra hinder för rensning av befintliga vattenkällor.

Föreskrifterna under A utgör inte heller i övrigt hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med naturvårdsområdet och som är angivna under B och D nedan eller framgår av fastställd skötselplan för området.

1997-04-25

231-2994-96

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med naturvårdsområdet.

1. Skötsel av betesmarkerna innefattande betesdrift, röjning, uppsättning av stängsel och underhåll av stängsel och murar enligt skötselplanen.
2. Upplåtelse av betesmark eller betesrätt till annan som ägaren/brukaren skäligen kan godkänna om han inte själv kan upprätthålla det betestryck som anges i skötselplan.
3. Uppförande och underhåll av stängselövergångar i enlighet med skötselplan.
4. Utmärkning av och upplysning om naturvårdsområdet.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom naturvårdsområdet.

Inom området är det förbjudet att

1. framföra motordrivet fordon.
2. tälta mer än en natt på samma plats.
3. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur.
4. göra upp eld.
5. jaga, döda, fånga eller skada vilda däggdjur, grod- och kräldjur eller fåglar, ta bort eller skada ägg eller bon eller på annat sätt störa djurlivet.
6. skada eller ta bort växande eller döda träd och buskar.
7. gräva eller dra upp växter eller växtdelar med rötterna.
8. samla in lösa stenar eller bryta loss bitar av berggrunden.
9. utnyttja området för tävlings- eller övningsändamål.
10. skada hägnader.
11. skada fasta fornlämningar

1997-04-25

231-2994-96

Undersökningar eller forskning som sker i samråd med länsstyrelsen kan undantas från C5 , C7 och C8.

D. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av naturvårdsområdet.

1. Naturvårdsförvaltare ska vara länsstyrelsen, som fortlöpande ska samråda med berörda markägare i frågor rörande förvaltningen.
2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa bifogad skötselplan. Inom ramen för denna kan länsstyrelsen fortlöpande meddela direktiv för förvaltningen.

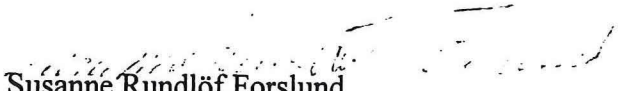
Besvärshänvisning

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 3.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras på det sätt som är föreskrivet för författningar i allmänhet.

Stefan Svenaeus

Susanne Rundlöf Forslund

Bilagor:

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar.

1997-04-25

231-2994-96

Sändlisa:

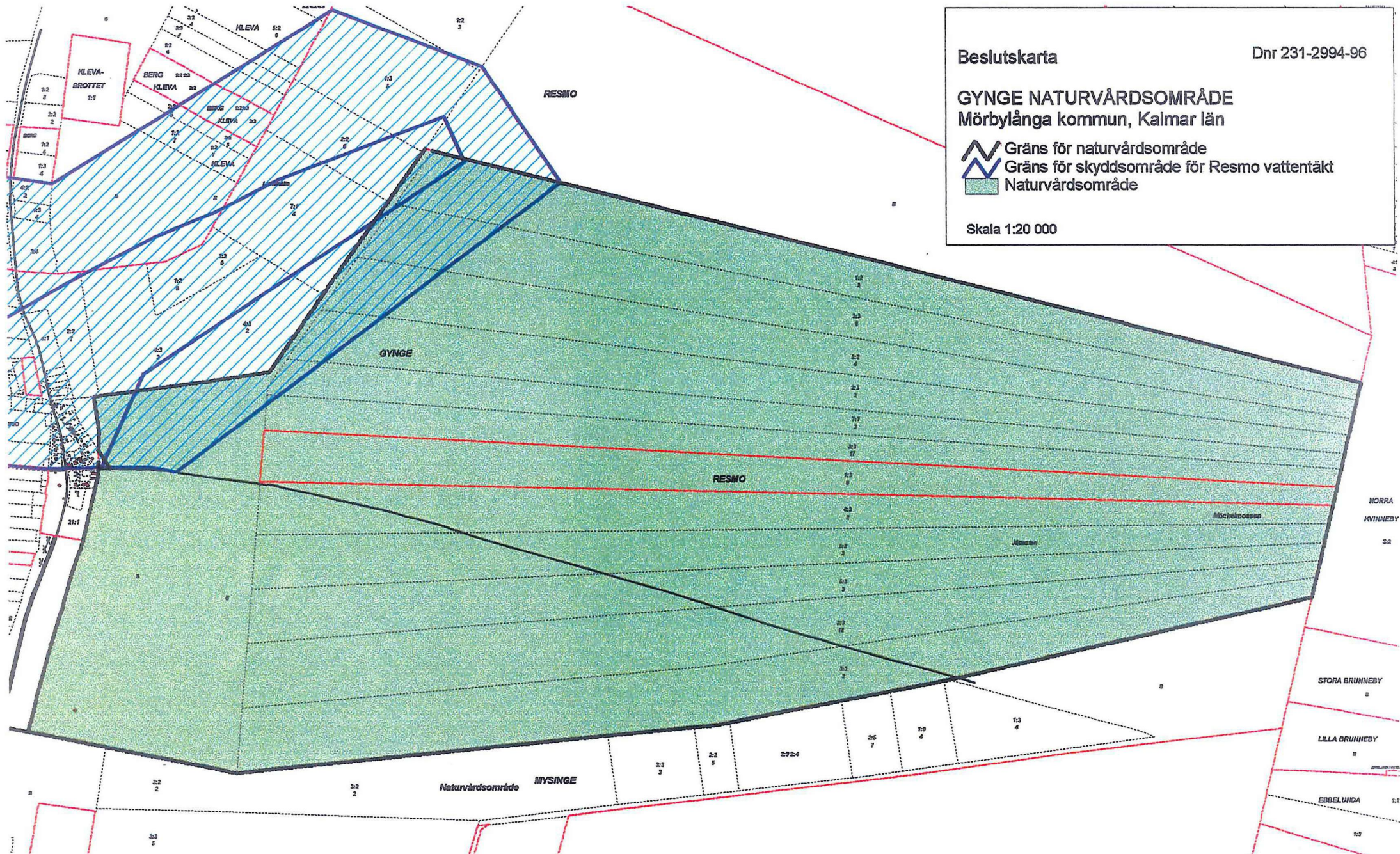
Beslutskarta

Dnr 231-2994-96

GYNGE NATURVÅRDSOMRÅDE
Mörbylånga kommun, Kalmar län

- Gräns för naturvårdsområde
- Gräns för skyddsområde för Resmo vattentäkt
- Naturvårdsområde

Skala 1:20 000

SKÖTSELPLAN FÖR GYNGE NATURVÅRDSOMRÅDE

Skötselplan för Gynge naturvårdsområde

Förord

Ett förslag till skötselplan för Gynge naturvårdsområde togs fram av Pronatura (Lennart Nilsson) sommaren 1996, på uppdrag av länsstyrelsen. Förslaget har bearbetats av Susanne Forslund efter remissförfarande och samråd med markägare. Yttranden har inkommit från Naturvårdsverket, Mörbylånga kommun, Ölands Ornitologiska förening, Sydostentomologerna, djurhållare på södra Gynge alvar och Ejvind Rosén, Ekologiska forskningsstationen. Bildandet av naturvårdsområdet och framagandet av denna skötselplan ingår som en del i projektet "Skydd och restaurering av delar av Stora Alvaret", vilket till 50 % är finansierat av EUs Life-fond.

Skötselplan för Gynge naturvårdsområde

1	DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN	3
1.1	Övergripande mål.	3
1.2	Generella riktlinjer och åtgärder.	3
1.2.1	Hävd av alvarmarker.	3
1.2.2	Restaurering av alvarmarker	3
1.2.3	Skötsel av hägnader och grindar	4
1.2.4	Skötsel av fornlämningar	5
1.2.5	Fauna- och floravård	5
1.2.6	Jakt	5
1.3	Åtgärder i olika skötselområden.	5
1.3.1	Skötselområde 1	6
1.3.2	Skötselområde 2	9
2	ANORDNINGAR FÖR ALLMÄNHETEN	10
2.1	Övergripande mål	10
2.2	Generella riktlinjer och åtgärder	11
2.2.1	Information	11
2.2.2	Parkeringsplatser	11
2.2.3	Övergångar	11
2.2.4	Utmärkning av naturvårdsområdets gräns.	11
3	UPPFÖLJNING	11
4	FINANSIERING AV SKÖTSELN	12
5	ÖVRIGA ÅTGÄRDER	12
6	KÄLLOR OCH REFERENSER	13

Bilaga 1. Skötselplanekarta för Gynge naturvårdsområde

1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål.

Målen för naturvårdsområdet är

- att bevara mångfalden av miljöer med växt- och djurarter som är speciella för alvarmarkerna.
- att bevara och återskapa ett öppet alvarlandskap präglat av beteshävd och stenmurar.

Området ska fungera som referensområde med kontinuerlig uppföljning av buskskiktets utbredning och djurhållningens påverkan på växt- och djurliv, liksom på grus- och hållmarker samt karst.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder.

1.2.1 Hävd av alvarmarker.

Mål: Att bevara ett öppet alvarlandskap präglat av beteshävd.

Riktlinjer och åtgärder:

Alvarmarkerna ska hävdas genom årligt bete. Lämpliga djurslag på den norra alvaret är nötkreatur (dikor, ungdjur, sinkor) och hästar. Även på södra alvaret är sambete med flera djurslag att föredra. Traditionen med fårbeta kan fortsätta, helst dock tillsammans med något annat djurslag. De delar som har en tät grässvål ska vid betessäsongens slut vara väl avbetad. Fuktområden med osmakligare växter ska visa synbar betespåverkan.

Antalet betesdjur under ett år med normal årsmån bör inte understiga 70 nötenheter (ne), vilket motsvarar 50 lättare dikor eller motsvarande av andra djurslag på det norra alvaret. Det södra alvaret bör ett normalår betas av 15 nötenheter (ne) vilket motsvarar ca 60 tackor med lamm. Den rekommenderade beläggningen får ses som ett riktmärke som troligen behöver justeras framledes.

Normalt betespåsläpp bör ske första halvan av maj och hemtagning i oktober-november. Vid betesbrist bör djuren tas från området, ej stödutfodras på platsen.

Fällindelning kan visa sig bli nödvändigt för att skapa tillräckligt betestryck i delar av naturvårdsområdet, särskilt i samband med restaureringar eller för att kompensera en för låg betesbeläggning.

1.2.2 Restaurering av alvarmarker

Mål: Att återskapa ett öppet alvarlandskap med en betespräglad alvarvegetation.

Riktlinjer och åtgärder:

Restaureringar måste alltid ske i takt med en ökad betesbeläggning. Om en sådan inte kan ske bör den tänkta restaureringen skjutas på framtiden.

Generellt bör man vid restaureringar utgå från de öppna och betade delarna. De minst, och senast, igenvuxna partierna bör därför åtgärdas först. Det vill säga att de områden som fortfarande är lätta att återskapa prioriteras vid restaureringen. Restaurering av täta buskområden bör alltid ske i etapper.

Igenväxande höjdryggar med torr- och friskängsvegetation samt glest tokbevuxna fuktängar bör prioriteras vid kommande restaureringar. Täta skogs- och buskpartier samt mycket täta tokbuskområden bör åtgärdas i sista hand.

Föryngring i form av tallplantor och lövuppslag ska som regel alltid röjas bort. Endast enstaka träd eller trädgrupper bör sparas vid röjningar. De enstaka träden som lämnas bör vara gamla och ha en utpräglad alvarkaraktär, exempelvis vindpåverkade tallar och s.k. krypgranar. Äldre träd med risbon ska sparas. Enstaka trädgrupper kan lämnas om betesdjuren behöver skydd för vind, sol m.m.

Bränning som en del av restaureringsarbetet får endast förekomma i tätt tokbevuxna fuktmarker. Väl avgränsade bestånd, lämplig årstid och väderlek (vindstilla vårvinterdag rekommenderas) är förutsättningar som krävs. Samråd ska alltid ske med brandmyndighet i god tid innan bränning ska utföras.

Röjningsavfallet ska tas omhand i samband med röjningsarbetet. Där så är möjligt utan att körskador riskeras ska avfallet forslas bort. I annat fall ska det samlas ihop och brännas på platsen. Bränning bör ske på några få ställen om det är möjligt. Lämpligt är röjda områden utan grässvål och i kanten av fuktängar. Bränning får inte ske så att fornlämningar och stenmurar skadas.

Alvartorrängar med en tät grässvål uppe på ryggarna är de minst känsliga av alvarets vegetationstyper och bör därför i största möjliga utsträckning utnyttjas vid persontransporter, körning med maskiner m.m. Även på rena hållmarkerna där rik moss- och lavflora saknas kan körning tillåtas.

1.2.3 Skötsel av hägnader och grindar

Mål: Att bevara och underhålla områdets stenmurar

Riktlinjer och åtgärder: Befintliga stenmurar ska i största möjliga utsträckning användas som hägnader även i framtiden. Där muren inte räcker för att hålla djuren inne bör den kompletteras med annan typ av hägn. Kompletterande hägn bör anläggas så nära stenmuren som möjligt för att en obetad zon däremellan inte ska uppstå.

Området innehåller två betesfällor. Fällan norr om vägen har stenmurar som hägnader, medan fällan söder om vägen har både stenmurar och färrät. Inledningsvis krävs en översyn av murarna. I denna ingår röjning av träd- och buskvegetation invid muren, uppläggning av nedfallna stenar, komplettering av stenar som fattas samt en ev. komplettering med tråd och stolpar. En återkommande översyn av murarna krävs också, varvid bl.a. nedfallna stenar läggs upp igen.

Stenmurarna ska hållas rena från träd- och buskvegetation som hotar att rasera muren.

I den västra delen av norra fällan har det tidigare funnits en grind. En ny grind med samma utseende och av samma material som den gamla bör uppföras igen.

1.2.4 Skötsel av fornlämningar

Mål: Att göra fornlämningar och andra spår efter tidigare brukare väl synliga.

Riktlinjer och åtgärder:

Flertalet fornlämningarna i naturvårdsområdet finns markerade på den ekonomiska kartan. Ytterligare lämningar i form av gamla vägar har dock nyligen upptäckts. Dessa vägar bör inte användas för transporter m.m.

I samband med röjningsarbeten bör alla träd och buskar tas bort från fornlämningarna och deras omedelbara närhet. På detta sätt motverkas skador på lämningen samtidigt som de framträder på ett tydligt sätt i terrängen. Även de gamla vägarna bör röjas helt rena från träd och buskar.

Det är förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller skada fasta fornlämningar. Bränning får inte ske inom fornlämningsområden. Hettan kan orsaka sprickor i de stenar som anläggningarna är uppbyggda av.

1.2.5 Fauna- och floravård

Mål: Att bevara mångfalden av miljöer med växt- och djurarter som är speciella för alvarmarkerna.

Riktlinjer och åtgärder:

Särskild fauna- eller floravård utöver vad som följer av skötselanvisningarna är för närvarande inte aktuell. Eventuella framtida åtgärder för att gynna vissa djur- och växtarter ska inriktas på sådana arter som av tradition är knutna till öppna alvarmarker.

1.2.6 Jakt

Jakträttsinnehavaren disponerar jakten utan inskränkningar. Dock är det inte tillåtet att riva ner eller på annat sett förstöra risbon, från exempelvis kråkfåglar.

1.3 Åtgärder i olika skötselområden.

Naturvårdsområdet är indelat i två skötselområden vilka sammanfaller med betesfällorna och skiljs åt av Resmo-Stenåsavägen. Skötselområdena har delats in i nio respektive tre delområden, utifrån skilda naturtyper, behov av restaurering och områdets prioritet. Nedan beskrivs kortfattat områdenas nuvarande utseende, mål för skötseln, erforderliga skötselåtgärder och prioritet. Åtgärderna anges i den ordning som de bör utföras, dvs viktigaste åtgärden först. Skötsel- och delområdenas avgränsning redovisas på skötselplanekartan, bilaga 1.

1.3.1 Skötselområde 1 - norra delen (636,9 ha)

Beskrivning: Gyngelalvar norr om Resmo-Stenåsavägen är den större av de två betesfällorna. Det har varit obetat de senaste 15 åren men hade dessförinnan en lång kontinuitet av nötbete, som mot slutet var tämligen extensivt. Igenväxningen är relativt sparsam eftersom de tunna jordarna dominerar, men stora enbuskbestånd och en hel del trädjungar förekommer. Gyngelalvar norra är topografiskt mycket variabelt, vilket ger en rik vegetationsmosaik i stor och liten skala. Genom området löper flera höjdryggar med djupare jordar och torrängsvegetation. I nordvästra hörnet finns en stor torräng delvis övervuxen av en och björk. Här finns intressanta depositioner av stora block, vilket givit området namnet "Tjockstenarna". I nordväst finns en större fuktäng men de största våta arealerna ligger i öster, gränsande mot Möckelmossen. Här finner man även täta snår med tok.

För alla delområden nedan gäller följande övergripande mål och åtgärder.

Mål:

- att bevara mångfalden av miljöer med växt- och djurarter som är speciella för alvarmarkerna.
- att återskapa öppen och betad alvarmark

Åtgärder gällande för hela skötselområdet:

- Översyn av stenmurar och ev. komplettering med annat hägn.
- Naturvårdsinriktad betesdrift.

Delområde 1:1 (16,2 ha)

Beskrivning: Västligaste delen av den norra fällan av Gyngelalvar. Flera ryggar i nordsydlig riktning med friskängsvegetation. Längst i väster finns en liten våtmark med periodvis öppen vattenspegel. Våtmarken är bevuxen av agnsäv och enstaka bunkestarrtuvor. Längs kantzonen växer ett smalt starrbälte. Strax öster och norr om våtmarker ligger två gamla horvor. Rester av hägnaderna finns fortfarande kvar. I området finns även flera mindre stentäcker och flera höjdryggar i sydväst är skadade av gamla grustäckor. Flera gamla vägsträckningar har upptäckt, varav den ena löper längs områdets östra sida. Invid kärret finns ett gammalt vattenkar i sten.

Åtgärder:

- Avverkning av trädvegetation, bl.a. björk, tall, asp och oxel.
- Rövning av ryggarnas buskvegetation, främst yngre enbuskar, nypon m.m.
- Rövning av de gamla horvorna, varvid all träd- och buskvegetation på själva åkerytorna och längs omgivande stenmurar tas bort.
- Bortforsling av rensningsmassor längs kärrets västra sida.
- Restaurering av det gamla vattenkaret.

Prioritet: 1.

Delområde 1:2 (107,4 ha)

Beskrivning: Öppet alvarområde dominerat av grusalvar med tunna jordar. Dock finns flera mindre ryggar med torr- och friskängsvegetation, bl.a. i den sydvästra delen. På ryggarna växer ofta glest med enbuskar och små tokbestånd. Enstaka ryggar är dock igenvuxna med enbuskar och enstaka unga björkar. I östra delen av skötselområdet löper ett smalt fuktstråk i nordsydlig riktning. Det innehåller en blandning av hållmarker, våtar och täta tokområden. I norra delen övergår det i av tok igenvuxna spricksträngsalvar.

Åtgärder:

- Avverkning av enstaka träd och trädgrupper

- Røjning av de enstaka igenvuxna ryggar i söder, varvid främst unga enbuskar samt föryngring av tall och björk röjs bort

Prioritet: 3.

Delråde 1:3 (24,4 ha)

Beskrivning: Tjockstenarna. Den nordvästra delen av den norra fällan har relativt tjocka jordar och är huvudsakligen bevuxen med torr- och friskängsvegetation. Norra delen har lite djupare jordtäckte och här är torrängarna vanligast. Södra delen är något fuktigare och här finner man främst lite tuviga frisk- och fuktängar. Även mindre våtar och små talldungar återfinns i denna del. Större delen av skötselområdet är bevuxet med enbuskar, mer eller mindre tätt. Det nordvästra hörnet är särskilt tätt. Mindre öppna torrängar återfinns främst i nordost. De övergår längre österut i spricksträngsalvar med inslag av små karstområden. Hela området är mycket blockrikt. Längs delområdets östra gräns löper en gammal vägsträckning. Området innehåller troligen flera fornlämningar och gamla vägar

Åtgärder:

- Kraftig røjning i etapper av enbuskar, tok, slån m.m. med de öppna och halvöppna torrängarna i nordöstra delen som utgångspunkt.
- Avverkning av enstaka träd och trädgrupper av bl.a. tall och björk.

Prioritet: 1.

Delområde 1:4 (81,1 ha)

Beskrivning: Alvarområde med flera nord-sydliga ryggar. Områdena däremellan domineras av grusalvar. I östra delen löper den bredaste ryggen. Den har ganska tunna jordar, vilket gör att torrängarna är av en relativt fattig typ med enstaka enbuskar. Södra delen av ryggen är kraftigt igenvuxen med enbuskar och mindre talldungar. Väster om denna rygg finns en relativt bred zon med spricksträngsalvar och små karstområden. Sprickorna är bevuxna med enbuskar, nypon, getapel m.m. Spricksträngsalvar återfinns även på båda sidor av ryggen längst i norr. Denna höjdrygg dämmer en välutbildad våt. Flertalet av de mindre ryggarna har en ganska gles enbuskvegetation. Ryggen mittemot Rosenlunds horva är ett populärt utflyktsmål med gott om vältrampade stigar. I anslutning till spricksträngsområdet invid den breda ryggen finns en fårvaktarkoja.

Åtgärder:

- Røjningar av ryggarnas buskrika delar av en, tok m.m. Røjningen görs i etapper i mycket buskrika delar.
- Avverkning av enstaka träd och trädgrupper.
- Røjning av en, tok och nypon de igenväxande spricksträngs- och karstalvaren.
- Røjning (eventuellt bränning) av tokbuskar i de igenväxande fuktängarna.

Prioritet: 2.

Delområde 1:5 (104,5 ha)

Beskrivning: Fattigt alvar med huvudsakligen tunna jordar. Grusalvar dominerar delområdet. Små torrängsbackar finns här och där, flertalet med tunna jordlager. På grusalvaren växer enstaka enbuskar. I norra delen finns några mindre ryggar och områden med spricksträngsalvar. Dessa ryggar har en ganska gles enbuskvegetation, men yngre enar börjar expandera på några av ryggarna. Spricksträngarna är bevuxna med tokbuskar. I den sydöstra delen ligger ett stort område med välutbildade grusalvar av lite fuktig typ. I denna del finns flera områden med forsknings-provytor. Muren längs områdets norra sida är i relativt bra skick. Invid en av ryggarna i norr finns en fårvaktarkoja.

Åtgärder:

- Avverkning av spridda träd och trädgrupper.
- Røjning av igenväxande torrängar och spricksträngsalvar i den norra delen.

Prioritet: 3.

Delområde 1:6 (89,0 ha)

Beskrivning: Mosaikartat alvarområde med stor areal torr- och friskängar i form av korta, smala ryggar med relativt tunt jordlager. I främst södra delen märks en tilltagande igenväxning med bl.a. många små talldungar och rikligt med tokbevuxna spricksträngar. Ryggarna omges mest av grus- och spricksträngsalvar. Längs södra kanten finns flera spricksträngsalvar med igenväxande strängar där även enbuskar ingår. Små områden med karstalvar finns insprängda i spricksträngsalvaren. Centralt finns flera smala ryggar som är bevuxna med små traddungar. Ryggarna i östra delen är flacka och bevuxna med relativt magra torr- och friskängar. På dessa finns en gles enbuskvegetation. I sydöstra hörnet finns en blandning av flera våtartade partier och igenväxande frisk- och fuktängar. I detta skötselområde bedrivs flera typer av forskning. På ryggen i norra delen finns t.ex. flera fasta provytor utlagda.

Åtgärder:

- Avverkning av enstaka träd och trädgrupper.
- Røjning av främst en, tok och tallföryngring på torrängsryggarna,. Täta partier bör röjas i etapper.
- Røjning av igenväxande spricksträngs- och karstalvar.
- Røjning (eventuellt bränning) av igenväxande fuktängar, främst i sydöstra delen.

Prioritet: 1.

Delområde 1:7 (82,6 ha)

Beskrivning: Alvarområde med ett flertal syd-nordligt liggande ryggar. I den centrala delen av området löper en bred rygg. I norra delen är den glest enbuskbevuxen och har mycket välutbildade torrängar. I ryggens sydligaste del växer en hel del unga enbuskar. Här finns spår av gamla grustakter. Längs västra sidan löper en annan rygg, vilken är lite flackare. I den östra delen av området dominerar lite tunnare jordar. Här finns flera smala ryggar, vilka är bevuxna med rikligt av enbuskar och enstaka talldungar. De smala ryggarna övergår succesivt i rena spricksträngsalvar. I sprickorna växer rikligt med små enbuskar. Små karstområden finns här och var i denna del. I området finns fina exempel på tydliga skikthuvuden i kalkstenen. Längs dessa verkar flera källor springa fram. I anslutning till källorna finns små fuktängsområden.

Åtgärder:

- Røjningar främst av yngre enbuskar, nypon och slån, på igenväxande höjdryggar.
- Avverkning av spridda träd och trädgrupper.
- Røjning av igenväxande spricksträngsalvar.

Prioritet: 2.

Delområde 1:8 (76,9 ha)

Beskrivning: Alvarområde med huvudsakligen tunna jordar. I den västligaste delen finns grusalvar med spridda enbuskar och med visst inslag av spricksträngar. I partier med något tjockare jordtäckte växer rikligt av låga enbuskar. Norra delen av området domineras av grusalvar. Enstaka stråk med tät buskvegetation av en, tok, tallplantor och nypon förekommer. Den östra delen av området domineras av spricksträngsalvar, igenväxande med en och

tokbuskar. Här finns inslag av små karstområden där det i sprickorna växer rikligt med brakvedsbuskar.

Åtgärder:

- Avverkning av spridda träd och trädgrupper.
- Røjning av enbuskar och tok på igenväxande spricksträngsalvar.
- Røjning av igenväxande karstområden,

Prioritet: 3.

Delområde 1:9 (54,8 ha)

Beskrivning: Möckelmossen och intilliggande våtmark med omgivande fuktiga kantzoner. Kantzonerna runt de båda våtmarkerna domineras av blåtåtel-fuktängar och smala starrbårder. De båda våtmarkernas kantzoner har ofta en mer eller mindre tät vegetation med tok och enbuskar. Våtmarkerna binds samman av ett ganska brett fuktstråk. I stråkets fuktigare delar finns blåtåtel-dominerade fuktängar och i lite torrare områden tokbevuxna spricksträngsalvar. Den västra våtmarken däms av en smal rygg. Ryggen har vuxit igen med flera björkdungar och täta en- och tokbuskområden.

Mål: Alvarsjöar omgivna av öppna och välbetade alvarmarker.

Åtgärder:

- Kraftig røjning (eventuellt bränning) av våtmarkernas fuktiga kantzoner och de sammanbindande fuktstråket..
- Avverkning av spridda träd och trädgrupper. De täta björkdungarna bör avverkas i etapper.

Prioritet: 1.

1.3.2 Skötselområde 2 - södra delen (279,3 ha)

Beskrivning:

Alvarområdet söder om Resmo-Stenåsavägen tillhör idag de öppnaste delarna av Stora alvaret. Det har präglats av mycket intensivt färbete under 1960-70-talen, vilket har ersatts av mindre intensivt färbete. Området domineras av tunna jordar. Två större torrängsområden finns, "Rosenlunds horva" en tidigare åker som återgått till torräng, samt en yta där små fällor fanns och utfodring skedde under den kraftiga färbetesperioden, vilket ännu tydligt ses i vegetationens sammansättning.

För alla delområden nedan gäller följande övergripande mål och åtgärder.

Mål:

- att bevara ett öppet alvarlandskap präglat av beteshävd och stenmurar.
- att bevara mångfalden av miljöer med växt- och djurarter som är speciella för alvarmarkerna.

Åtgärder:

- Naturvårdsinriktad betesdrift.
- Översyn av stenmurar, inkl. bortforsling av gammalt färnät och stolpar.

Delområde 2:1 (245,9 ha)

Beskrivning: Stort öppet område med dominans av alvar med tunna jordar. I den västra delen ligger flera smala ryggar i nordsydlig riktning. Mellan dessa dominerar öppna grusalvar. Flera av ryggarna dämmer mindre vätar. På ryggarna finns en ganska tät buskvegetation av en och tok. Genom området löper en gammal vägsträckning i nordväst-sydöstlig riktning. Längst i

söder är den delvis uppbyggd med kalksten. Längre norrut tar två smala hålvägar över. Strax innan hörnet uppe i nordväst delar den upp sig i tre olika vägar.

Skötselområdets mellersta del är mycket öppen. Mindre partier med frisk- och fuktängar finns spridda. I dessa delar växer ofta en ganska gles tokvegetation. Spridda träd förekommer.

Längst i väster övergår grusalvaren i ett tokbevuxet spricksträngsalvar. Inslag av karst förekommer. Flera större våtområden finns insprängda mellan spricksträngsalvaren.

Åtgärder:

- Røjning av tok och en längs ryggar och fuktstråk i västra delen av området.
- Røjning (eventuellt bränning) av tok- och enbuskar i spricksträngsalvaren.

Prioritet: 3.

Delområde 2:2 (3,0 ha)

Beskrivning: Rosenlunds horva. Liten f.d. åkermark som nu är bevuxen med fin torräng. På horvan växer rikligt med låga enbuskar samt flera tallar av olika ålder. I norra delen finns spår av gamla diken. Horvan omges av en stenmur, numera förfallen.

Åtgärder:

- All buskvegetation och tallföryngring röjs bort.
- Avverkning av tallar och säl. Några gamla tallar kan sparas som skydd för djuren.
- Restaurering av omgivande stenmur.

Prioritet: 1.

Delområde 2:3 (30,4 ha)

Beskrivning: Östligaste delen av den södra fällan. Innehåller flera större områden med torräng. I västra delen en gräsrik platå med dominans av luddlosta. Här finns också spår av gamla fårfallor. Österut finns flera små torrängspartier med tunna jordlager. Mellan torrängarna finns öppna grusalvar och flera fuktstråk med enbuskar och tok. I sydvästra delen finns spricksträngsalvar där sprickorna är bevuxna med tokbuskar. Inslag av karst förekommer. I väster ligger en stor våt med en kantzon av täta tokbestånd. Även ute i själva våten växer en del tokbuskar.

Åtgärder:

- Bortforsling av gammalt fårnät och stolpar.
- Røjning av spricksträngar och fuktstråk med tok- och enbuskar.

Prioritet: 2.

2 ANORDNINGAR FÖR ALLMÄNHETEN

2.1 Övergripande mål

Området ska vara lätt tillgängligt för allmänheten. Tillgängligheten ska underlättas om det inte medför störningar för fauna, flora, geovetenskapliga former eller brukningen av markerna.

Det är av stor vikt för områdets öppna landskapsbild att anordningar för allmänheten inte verkar störande för upplevelsen av områdets särart.

2.2 Generella riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Information

Mål: Att information om Gynge naturvårdsområde finns vid Möckelmossens informationsplats och vid rastplatsen vid Mysinge hög, samt att en informationsbroschyr tas fram för området.

Åtgärder: Information om Gynge naturvårdsområde jämte andra naturvårdsområden på Stora alvaret bör framställas i samlad form och finnas tillgänglig på ett begränsat antal och strategiskt belägna platser runt alvaret

2.2.2 Parkeringsplatser

Längs Resmo-Stenåsavägen norra sida finns ett tiotal mindre parkeringsfickor. Vid Möckelmossens informationsplats finns en större iordningställd parkeringsplats med vändmöjlighet för buss.

Mål: Att besökare kan parkera personbilar på iordninggjorda parkeringsfickor utmed Resmo-Stenåsavägen, medan bussar hänvisas till Möckelmossens informationsplats

Åtgärder: Tre-fyra av parkeringsfickorna bör utökas och förbättras något. Bland annat den vid Rosenlunds horva, fickan mitt emot den gamla fårållan samt den befintliga parkeringsfickan längst i öster.

2.2.3 Övergångar

En stätta finns idag i det nordvästra hörnet av den södra fållan. I övrigt saknas övergångar.

Mål: Att stättor finns i anslutning till befintliga parkeringsfickor och vid välbesökta stigar.

Åtgärder: Vid samtliga parkeringsfickor bör stättor uppföras, både norr och söder om vägen. Dessutom bör en stätta uppföras invid stenmuren vid Möckelmossen. Stättorna bör vara av enkelt utförande för att inte störa den känsliga landskapsbilden.

2.2.4 Utmärkning av naturvårdsområdets gräns.

Gränsmarkering av naturvårdsområdets skall utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22).

3. UPPFÖLJNING

Uppföljningen inom Gynge naturvårdsområde ska ske, avseende:

- arttätheten på torräng, fuktäng och i alvarkarst både i fårbetad respektive nöt/hästbetad del,
- täckningsgraden i busk-, fält- och bottenskikt på torräng, fuktäng och tunna kalkjordar (grusalvar),
- frekvens av bergskrabba, liten sandlilja, alvarmalört och ev ytterligare arter,
- strukturen i moss- och lavsamhället på alvarshällmarker,
- strukturmarkernas utveckling i fårbetad respektive nöt/hästbetad del
- fågellivet kring Möckelmossen.

Fotodokumentation från fasta punkter ska ske med högst fem års intervall.

En uppföljningsplan med metoder, detaljkarta över provpunkter, fasta fotopunkter m.m samt tidsåtgång och kostnadskalkyl ska tas fram under våren 1997. Den ska ses som en kompletterande del av skötselplanen.

Skötseln ska fortlöpande dokumenteras. Datum för betespåsläpp, betesbeläggning, djurslag m.m. skall dokumenteras av djurhållaren och redovisas efter betessäsongens slut till naturvårdsförvaltaren. Vegetationens genomsnittliga höjd på torräng respektive fuktäng skall registreras av djurhållaren varje år efter avslutat bete. Även dessa uppgifter redovisas till naturvårdsförvaltaren.

4. FINANSIERING AV SKÖTSELN

Gynge alvar ingår i projektet "Skydd och restaurering av delar av Stora alvaret" vilket till 50 % finansieras ur EUs LIFE-fond. Projektet startade 1996 och ska löpa t.o.m.1999. De restaureringsåtgärder som har högsta prioritet (1) i skötselplanen kommer att utföras och finansieras inom projektet. Även viss restaurering med prioritet 2 kan komma att ske före 1999. Inom projektet finns även medel för temporära betesavtal vilka kan komma att tecknas med brukarna år från år, tills dess markerna fyller kraven för miljöstöd. Därefter kommer brukarna att uppmanas att söka miljöstöd. Informationstavlor, stättor, och kompletterande hägn kommer att sättas upp under 1996-97 och finansieras inom projektet.

Restaureringsarbetena kommer att utföras av markägare, ALU-lag och i vissa fall av entreprenörer (efter offentlig upphandling). Kostnad och arbetsåtgång för olika åtgärder ska redovisas av dem som åtagit sig restaureringen.

Efter 1999 kommer fortsatta restaureringsåtgärder liksom kompletteringar av hägn, översyn av stättor, informationstavlor mm att belasta vårdanslaget, på samma sätt som övriga naturvårdsområden och naturreservat.

5. ÖVRIGA ÅTGÄRDER

En fördjupad inventering av områdets naturvärden bör utföras inom en 5-årsperiod. Dokumentationen bör innehålla en översiktlig vegetationsbeskrivning och uppgifter om särskilt hänsynskrävande djur-, växt- och svamparter, samt ett förslag till åtgärder för att gynna fågellivet kring Möckelmossen.

Skötselplanen ska fördjupas eller kompletteras om ovanstående inventeringar ger anledning till det.

6. KÄLLOR OCH REFERENSER

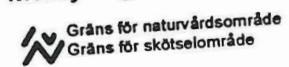
Nedan redovisas källmaterial som haft stor betydelse för beslut om bildande av naturvårdsområde och som legat till grund för skötselplanen för Gynges alvar.

1. Publ. akt xx, Utmarksdelning för Mörbylånga/Resmo, 1819.
Fastighetsregistermyndighetens arkiv i Kalmar
2. Akt 30 Resmo. Gynges laga skifte 1829. Fastighetsregistermyndighetens arkiv i Kalmar
3. Uppgifter ur Gynges byskrin.
4. Statistiska Centralbyrån, 1930. Jordbruksräkningen 1927. Sveriges officiella statistik.
Stockholm.
5. Fornlämningsregistret, Länsstyrelsens kulturmiljöenhet
6. Flygfoton, Infra-röd film, 1994, skala 1:30.000, (94818-1 2 bild 6-8; 94818-1 3 bild 11-13)
7. Satellitbild, 1995, Spot-scen XS+P, level 2B (061 234) 950628
8. Ölands Botaniska Förenings Artdatabas
9. Rosén Ejvind, 1996, Gynges alvar, (opubl. stencil)

Dnr 231-2994-96

Skötselplanekarta

GYNGE NATURVÅRDSOMRÅDE
Mörbylånga kommun, Kalmar län.

2:1 Skötselområdesnummer

Skala 1:20 000

